

3.10

NIEDZIELA, 18.00, SALA GŁÓWNA

The Best of Händel

Laurence Cummings – dyrygent, klawesyn

Wrocławska Orkiestra Barokowa

Jarosław Thiel – kierownictwo artystyczne Wrocławskiej Orkiestry Barokowej

Program

Georg Friedrich Händel (1685–1759)

II Concerto a due cori F-dur HWV 333

Concerto grosso d-moll op. 3 nr 5, HWV 316

I. *Largo*

II. *Fuga. Allegro*

III. *Adagio*

IV. *Allegro ma non troppo*

V. *Allegro*

III Concerto a due cori F-dur HWV 334

Laurence Cummings, fot. Robert Workman

W ramach kolejnej, już piętnastej, inauguracji sezonu Wrocławskiej Orkiestry Barokowej artyści przybliżą twórczość jednego z czołowych twórców epoki baroku – Georga Friedricha Händla. Angielski dyrygent i klawesynista Laurence Cummings wraz z zespołem wykonają koncerty kompozytora będące mniejszymi, acz równie efektownymi pozycjami, co największe z jego dzieł – opery czy oratoria.

Georg Friedrich Händel to obok Johanna Sebastiana Bacha najwybitniejszy twórca epoki późnego baroku. Urodzeni w tym samym 1685 roku kompozytorzy obrali jednak dwa zupełnie różne kierunki rozwoju. Bach raczej stronił od podróży, wybierając osiadły tryb życia. Händel z kolei szybko rozpoczął wojaże w różne strony świata, co bez wątpienia odbija się w jego twórczości. Panuje przekonanie, że w jego dziełach widoczna jest synteza trzech elementów narodowych – niemieckiego, włoskiego i angielskiego – wpływających bezpośrednio na styl kompozycji Händla.

Okres baroku był czasem wielkiego rozkwitu samodzielnej muzyki instrumentalnej. Pojawił się wówczas szereg nowych form – sonata, suite, fuga, toccata czy właśnie koncert. Geneza tego ostatniego gatunku rozpoczyna się jeszcze w renesansowej szkole weneckiej, ale jego rozwój nastąpił dopiero w baroku. Najwcześniej nazwa ta pojawia się w 1553 roku w Hiszpanii w odniesieniu do kompozycji zwanej wówczas *concierto*. Z kolei za najstarszą formę koncertu uznaje się *concerto grosso*. Wyróżnia się w nim grupa solistów, czyli tzw. *concertino*, która przeciwstawiana jest całej orkiestrze – *ripieni*. Jego rozwój nastąpił we Włoszech, gdzie wzorzec ustalił Arcangelo Corelli w swoim zbiorze 12 *Concerti grossi* op. 6. Wszystkie z pozycji mają różną liczbę części – od kilku do nawet kilkunastu – oraz opierają się na kontrastach agogicznych, fakturalnych oraz wyrazowych. Georg Friedrich Händel poznał Arcangela Corellego w trakcie czteroletniego pobytu w Italii, do której przybył w 1706 roku. W swoich kompozycjach, szczególnie w twórczości koncertowej, wyraźnie nawiązuje do jego sztuki.

Przykładem jednego z takich dzieł jest *Concerto grosso d-moll* op. 3 nr 5, HWV 316 opublikowany w zbiorze sześciu koncertów wydanych w 1734 roku przez Johna Walsha. Składa się z pięciu niewielkich rozmiarów części, na przestrzeni których Händel przeprowadza różnorodne zabiegi kompozytorskie. Rozpoczyna od *Largo*, gdzie smyczkowe pochody gamowe przeplatają się z szeroko rozłożonymi akordami, nadając charakteru dostojnego wstępu. Następnie umieszcza trzyczęściową motoryczną fugę na oboje i instrumenty smyczkowe prowadzącą do stonowanego, acz przejmującego w wyrazie *Adagio*. *Allegro ma non troppo* to kolejny segment

z wykorzystaniem ruchu kontrapunktycznego, choć o mniejszym stopniu złożoności w stosunku do początkowych fragmentów utworu. Kompozytor wieńczy dzieło skocznym *Allegro* z kontrastującymi ze sobą dynamicznymi wstawkami.

Concerto a due cori, co oznacza po włosku „koncert na dwa chóry”, to kolejny typ koncertu tworzony przez Händla. Pomimo nazwy mogącej nasuwać wątpliwości w rzeczywistości nie odnosi się ona do obsady utworu, a zastosowanej przez kompozytora formy. Dzieła z tego zakresu są wyłącznie instrumentalne, z udziałem zarówno instrumentów dętych, jak i smyczkowych. W ich wykonaniu nie bierze udział żaden wokalista. Określenie „chór” dotyczy dwóch grup instrumentów dętych, w składzie których znajduje się fagot, dwie waltornie i dwa oboje. Naprzemiennie dialogują one ze sobą, kreując frapującą syntezę antyfonicznych brzmień.

II Concerto a due cori F-dur HWV 333 został skomponowany w pierwszych miesiącach 1748 roku, a jego premiera odbyła się w Covent Garden w Londynie, gdzie kompozytor przeniósł się z początkiem XVIII wieku i z powodzeniem rozwijał swoją dalszą twórczość. Dzieło opiera się niemal w całości na materiale jego wcześniejszych utworów przeznaczonych na obsadę wokalną. Nawiązuje między innymi do oratoriów *Esther*, *Messiah* oraz *The Occasional Oratorio*. Händel cytuje także *Birthday Ode for Queen Anne*, będącą w rzeczywistości świecką kantatą do libretta Ambrose'a Philipsa. Podobny zabieg kompozytor stosuje w *III Concerto a due cori F-dur* HWV 334, gdzie z kolei rozbrzmiewają echa tzw. Uwertury *Fitzwilliam* czy opery *Partenope*. W obydwu koncertach przywołane fragmenty utworów są poddawane licznym przemianom w kontekście brzmieniowym, dzięki czemu mamy do czynienia z ich zupełnie nowym, wzbogaconym o świeże rozwiązania wydaniem.

Marcelina Werner-Śliwowska

Organizator:

NFM – instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez:

